

แนวทางส่งเสริมชุมชนสันติสุขด้วยหลักพุทธธรรม
ในตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
GUIDELINES FOR PROMOTING COMMUNITY PEACE WITH
BUDDHIST PRINCIPLES IN KHON TAEK SUB-DISTRICT,
SANGKHA DISTRICT, SURIN PROVINCE

พระสมหมาย กตปุณโญ (วิเศษชาติ)¹, พระครูใบฎีกาเวียง กิตติวณโณ² และ พระครูศรีปริชากร³
Phra Sommai Katapunyo (Wisachat)¹, Phrakrubaidika Weang Kitiwanno²
and PhraKhrusripichakorn³
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์¹⁻³
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Surin Campus, Thailand¹⁻³
E-mail: patchavat.suk@mcu.ac.th¹

ได้รับบทความ: 7 กันยายน 2567; แก้ไขบทความ: 16 มกราคม 2568; ตอปรับตีพิมพ์: 28 มกราคม 2568

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) ศึกษาสภาพชุมชนตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ 2) ศึกษาแนวคิดเรื่องชุมชนสันติสุขตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาท 3) เสนอแนวทางส่งเสริมชุมชนสันติสุขในตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพภาคสนาม โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากพระไตรปิฎก เอกสารวิชาการทางพระพุทธศาสนา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มพระสงฆ์ จำนวน 5 รูป 2) กลุ่มผู้บริหารภาครัฐ/ผู้นำท้องถิ่น จำนวน 5 คน 3) กลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน/นักวิชาการ จำนวน 5 คน 4) ประชาชนในพื้นที่ จำนวน 10 คน รวมเป็น 25 รูป/คน แล้วนำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

สภาพชุมชนตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ในอดีต ตำบลขอนแก่นอยู่ในการปกครองของตำบลสังขะ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ จนถึงปี พ.ศ. 2514 ได้แยกการปกครองเป็นตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ผู้ก่อตั้ง คือ นายเทียม มณีรัตน์ ผู้เป็นกำนันคนแรก สื่อสารด้วยภาษาส่วยอันเป็นภาษาถิ่นมาจนถึงปัจจุบันนี้

แนวคิดเรื่องชุมชนสันติสุขตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาท สันติสุข หมายถึง ความสุขที่มีลักษณะแห่งความเจียม ความสะอาด ความเย็นใจ สุขมี 2 อย่าง คือ 1) สุขทางกาย 2) สุขทางใจ หลักพุทธธรรมสำหรับสร้างสังคมสันติสุข ได้แก่ 1) สาราณียธรรม 6 2) ศีล 5 3) สังคหวัตถุ 4 ส่วน

หลักพุทธธรรมอื่นที่มีส่วนในการสร้างสังคมสันติสุข ได้แก่ 1) พรหมวิหาร 2) สามัคคีธรรม 3) มัชฌิมาปฏิปทา

แนวทางส่งเสริมชุมชนสันติสุขด้วยหลักพุทธธรรมในตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ชุมชนตำบลขอนแก่น ชุมชนมีการบูรณาการหลักพุทธธรรมมีสาราณียธรรม 6 ศีล 5 ในการดำเนินชีวิตเพื่อส่งเสริมชุมชนให้เกิดสันติสุขตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

คำสำคัญ: แนวทางส่งเสริม, ชุมชนสันติสุข, หลักพุทธธรรม

Abstract

This research article has three objectives: 1) to study the background of the community in Khon Taek sub-district, Sangha district, Surin Province, 2) to study the concept of the community peace according to the Theravada Buddhism, and 3) to present the guideline for promoting the community peace in Khon Taek sub-district, Sangha district, Surin province. This is qualitative research done by studying documentaries, related research work, and in-depth interviews with 4 groups of key informants: 1) a group of monks, 5 monks; 2) a group of government executives/local leaders, 5 people; 3) a group of local scholars/academics, 5 people; 4) a group of local people, 10 people, totaling 25 monks/people. A descriptive analysis was also made respectively.

The research results were as follows:

The background of the community in Khon Taek sub-district, Sangha district, Surin province found that in the past, Khon Taek sub-district under the government of Sangha district, Surin province until 2514 B.E. (1971 C.E.) the administration was separated into Khon Taek sub-district, Sangha district, Surin province. They were the founder of the village. Future, there was Mr. Thiam Manirat as the first Village headman. The SUAI language has been used in communication in these communities until the present.

The concept of community peace according to Theravada Buddhism, peace means happiness with the characteristics of stillness, convenience, and calmness. There are two kinds, namely bodily happiness (Kāyika-sukha), and mental happiness (Cetasika-sukha), the 6 states of conciliations (Sāranīyadhamma), the five precepts, 3) the four principles of services. Besides, another Buddhist principle that contributes to building a peaceful society viz. 1) the holy abiding (Brahmavihara), 2) the state of conciliation, and 3) the Middle Path (Majjhimāpatipadā)

To present the guideline for promoting community peace in Khon Taek sub-district, Sangha district, Surin province found that the communities have

integrated the Buddhist principle viz the 6 state of conciliations (Sārāṇiyadhamma) and the five precepts, etc., in the way of life for promoting the community peace according to the Buddhist principle.

Keywords: Guidelines for Promoting, Community Peace, Buddhist Principles

1. บทนำ

พระพุทธศาสนาเป็นสถาบันที่มีความสำคัญในการพัฒนาชาติ ความเป็นพุทธและความเป็นไทยจึงมีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างแยกกันไม่ออก ผู้คนในสังคมตั้งแต่พระมหากษัตริย์ ขุนนาง และประชาชน ต่างก็ยอมรับนับถือพระพุทธศาสนาและนำหลักธรรมคำสอนตามหลักพุทธธรรมมาใช้แบบเนื่องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่อย่างกลมกลืน เช่น การสมาทานรักษาศีล 5 ศีล 8 เพื่อเป็นหลักประกันความสงบสุขของสังคมโดยรวม ป้องกันการเบียดเบียนทำร้ายซึ่งกันและกัน อีกทั้งช่วยในการพัฒนาประเทศให้อยู่อย่างสงบร่มเย็น เป็นปัจจัย เอื้อต่อความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงของประเทศได้อีกทางหนึ่ง วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม ล้วนมีรากฐานมาจากพุทธธรรมเป็นวิถีชีวิตแบบพุทธ นับตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตายจะมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนามากมายจนพระพุทธศาสนานั้นเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตคนไทย และสร้างสังคมให้เกิดความสามัคคีมีสันติสุขในชุมชนได้ ความสามัคคีนั่น หมายถึง ความพร้อมเพรียงกัน ความปรองดองกัน กิริยาที่พร้อมเพรียงกัน ทำร่วมมือร่วมใจกันทำ เช่น กรณีสมาคมศีล ผ้าป่าสามัคคี (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1178)

พระพุทธศาสนา ถือว่าเป็นศาสนาแห่งสันติสุขที่ก่อให้เกิดสันติภาพ และการเน้นการรู้จักให้อภัยอย่างแท้จริง เพราะพระพุทธศาสนา สอนให้เรามีความรัก รวมไปถึงการให้อภัยแก่เพื่อนมนุษย์อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน ดังปรากฏในวัฒนธรรมของสังคมไทยชาวพุทธ เมื่อเราพลั้งเผลอ ทำผิดต่อกัน เกิดความเข้าใจผิดต่อกัน เกิดความขัดแย้งกันเราก็จะแสดงความรักความเมตตาและมักให้อภัยซึ่งกันและกัน ข้อนี้เป็นการแสดงออกถึงวัฒนธรรมอันดีงามของสังคมไทย ซึ่งได้รับอิทธิพลด้านวัฒนธรรมคำสอนมาจากพระพุทธศาสนาแทบทั้งสิ้น พระพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรม ความคิด และการประพฤติปฏิบัติดีของคนไทย การทำความดีต่อกันในระหว่างวงศ์ญาติ มิตรสหาย เป็นคุณสมบัติที่ต้องเอาใจใส่อย่างยิ่ง เพราะสามารถสมัครสมาน ยึดเหนี่ยวน้ำใจให้รักใคร่กัน ให้นึกถึงกันด้วยความขอบคุณ โลกคือชุมชนที่ตั้งอยู่ด้วยสันติสุข ก็เพราะอาศัย ศีล อาศัย สังคหธรรม คือธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวใจให้รักกัน เป็นความดีที่นิยมยกย่องเชิดชูของโลกทุกสมัย ทั้งอดีต อนาคต และปัจจุบัน

ตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ มีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบ ลาดจากทิศใต้ มาทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ พื้นที่เป็นที่ลุ่มและดอนขนาดเล็กสลับกันไป มีลำห้วยและคลองหลายแห่ง พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทำการเกษตร ลักษณะของดินเป็นดินร่วนปนทราย ประชาชนมีการประกอบอาชีพทางการเกษตร อย่างหลากหลาย เช่น ทำนา ทำไร่ ทำสวน และเลี้ยงสัตว์ มีผลผลิต ทาง

การเกษตร เช่น ข้าว ยางพารา มันสำปะหลัง อ้อย มะม่วง กล้วย พืชผักผลไม้ นานาชนิด อาณาเขตองค์การบริหารส่วนตำบลขอนแก่นตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของ อำเภอสหัสขันธ์ มีระยะทางห่างจากอำเภอสหัสขันธ์ประมาณ 12 กิโลเมตรมีอาณาเขตติดต่อดังนี้ทิศเหนือติดต่อกับตำบลแจนแวนและตำบลหนองแวง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดสุรินทร์ ทิศใต้ติดต่อกับตำบลสังขะอำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดสุรินทร์ ทิศตะวันออกติดต่อกับตำบลพระแก้ว อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดสุรินทร์ ทิศตะวันตกติดต่อกับตำบลนรงค์ อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดสุรินทร์ ขนาดพื้นที่ ตำบลขอนแก่น มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 50.74 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 30,444 ไร่คิดเป็นร้อยละ 7.02 ของพื้นที่ทั้งจังหวัดสุรินทร์ แบ่งออกเป็นพื้นที่อยู่อาศัย 4,567 ไร่คิดเป็นร้อยละ 15 ของพื้นที่ทั้งหมดพื้นที่ทำการเกษตร 24,355 ไร่คิดเป็นร้อยละ 80 ของพื้นที่ทั้งหมดพื้นที่ป่า 1,523 ไร่คิดเป็นร้อยละ 5 ของพื้นที่ทั้งหมด ด้านการปกครอง ตำบลขอนแก่น โดยมีแนวเขตการปกครองรวม 17 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 บ้านขอนแก่น หมู่ที่ 2 บ้านตอกตรา หมู่ที่ 3 บ้านโตน้อย หมู่ที่ 4 บ้านหัวกระบือ หมู่ที่ 5 บ้านสวาท หมู่ที่ 6 บ้านโคกปรือ หมู่ที่ 7 บ้านอาวอก หมู่ที่ 8 บ้านขามน้อย หมู่ที่ 9 บ้านหนองปลาขาว หมู่ที่ 10 บ้านสุขสำราญ หมู่ที่ 11 บ้านแจนแวน หมู่ที่ 12 บ้านผักไหม หมู่ที่ 13 บ้านหนองคูพัฒนา หมู่ที่ 14 บ้านไทยสามัคคี หมู่ที่ 15 บ้านหนองตะเคียนหมู่ที่ 16 บ้านหนองปรือ หมู่ที่ 17 บ้านขอนแก่นพัฒนา ประชากรในตำบลขอนแก่นสื่อสารด้วยภาษาถิ่นเขมรบ้าง ภาษาลาวบ้าง ภาษาส่วยบ้างตามโอกาส ตำบลขอนแก่นมีประชากรในพื้นที่รวมทั้งสิ้น 10,213 คนแยกเป็นชาย 5,117 คน หญิง 5,059 คนมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,554 ครัวเรือน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 201 คนต่อตารางกิโลเมตร (องค์การบริหารส่วนตำบลขอนแก่น, 2565) ประชาชนในตำบลขอนแก่นส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ในอดีตที่ผ่านมาหมู่บ้านขอนแก่นได้ขึ้นอยู่ในการปกครองของตำบลสังขะ อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งมีนายแหม แหมทองและญาติพี่น้องอพยพมาจากนครจำปาศักดิ์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตั้งถิ่นฐานเป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ ตั้งชื่อหมู่บ้านว่า “ขอนแก่น” ซึ่งเป็นชื่อหมู่บ้านเดิมที่ขึ้นกับนครจำปาศักดิ์ โดยให้นายแหม แหมทอง เป็นหัวหน้าหมู่บ้านเป็นต้นมา และเมื่อ พ.ศ. 2514 ก็ได้แยกออกมาจากตำบลสังขะ ซึ่งมีนายเทียม มณีรัตน์ เป็นกำนัน จึงตั้งชื่อตำบลตามบ้านที่กำนันอยู่ คือ ตำบลขอนแก่น

จากการศึกษาข้อมูลดังกล่าวทำให้เห็นว่า ชุมชนตำบลขอนแก่นมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็น ชุมชนเขมร ชุมชนลาว ชุมชนส่วยหรือกูย เป็นต้น ซึ่งมีความแตกต่างทางวัฒนธรรม เป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายด้านทางเชื้อชาติเผ่าพันธุ์ ประชาชนในบริบทเขตพื้นที่ตำบลขอนแก่น ส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา ยึดเอาหลักการทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตหรือแบบแผนของการดำเนินชีวิตจารีตประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงาม มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมค่อนข้างมาก แต่ละกลุ่มล้วนมีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเองที่เด่นชัด โดยยึดหลักการทางพระพุทธศาสนาเป็นตัวแบบในการ

ดำเนินชีวิตของคนในชุมชนดังกล่าว ดำรงชีวิตด้วยการหลีกเลี่ยงจากการเบียดเบียนกันและกันด้วยกาย วาจา มีท่าทีปรารถนาดีต่อกัน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางส่งเสริมชุมชนสันติสุขด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ โดยการส่งเสริมคนในชุมชนให้รักษาวัฒนธรรมท้องถิ่น ประเพณีชุมชนดั้งเดิม กิจกรรมชุมชนต่าง ๆ นำมาใช้ในการขับเคลื่อนสังคมตามหลักการสร้างชุมชนสันติสุข และมีสภาพความเป็นอยู่ ร่วมกันในรูปแบบของชุมชนสันติสุข ยึดมั่นในความรัก ความสามัคคี

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพชุมชนตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
- 2.2 เพื่อศึกษาแนวคิดเรื่องชุมชนสันติสุขตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาท
- 2.3 เพื่อเสนอแนวทางส่งเสริมชุมชนสันติสุขในตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

3. ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัยดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ขอบเขตด้านเอกสาร

1) เอกสารชั้นปฐมภูมิ คือ พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2539

2) เอกสารชั้นทุติยภูมิ คือ หนังสือ วิทยานิพนธ์ เอกสารบทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หนังสือที่เป็นข้อมูลบทความงานวิจัยต่าง ๆ

3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหา 3 ประเด็นคือ 1) ศึกษาสภาพชุมชนตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ 2) ศึกษาหลักพุทธธรรมในการส่งเสริมสันติสุขจากคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท และ 3) แนวทางส่งเสริมชุมชนสันติสุขด้วยหลักพุทธธรรมในตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

3.3 ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูลหลักโดยแบ่งออก ดังนี้

1) กลุ่มเป้าหมาย มีอยู่ 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มพระสงฆ์ 2) กลุ่มผู้บริหารภาครัฐ/ผู้นำท้องถิ่น 3) กลุ่มประชาชนชาวบ้าน/นักวิชาการ และ 4) ประชาชนในพื้นที่

2) ผู้ให้ข้อมูลหลัก มีอยู่ 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มพระสงฆ์ จำนวน 5 รูป 2) กลุ่มผู้บริหารภาครัฐ/ผู้นำท้องถิ่น จำนวน 5 คน 3) กลุ่มประชาชนชาวบ้าน/นักวิชาการ จำนวน 5 คน 4) ประชาชนในพื้นที่ จำนวน 10 คน รวมเป็น 25 รูป/คน

3.4 ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ชุมชนตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วยการศึกษาข้อมูลเชิงเอกสาร มีขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังนี้

4.1 ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษารวบรวมเอกสาร ชุดความรู้ และความเป็นมาเกี่ยวกับแนวคิด หลักการ การอยู่ร่วมกันของชุมชน สถานศึกษา และวัด

2) ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลตามกรอบวันและเวลาที่กำหนดไว้

3) จัดทำผลสรุปจากการวิจัยและประมวลองค์ความรู้และข้อคิดเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมชุมชนสันติสุขด้วยหลักพุทธธรรมตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

4.2. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล

1) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารปฐมภูมิและเอกสารทุติยภูมิต่างๆ ที่เกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมชุมชนสันติสุขด้วยหลักพุทธธรรมมาประมวลสังเคราะห์ให้ได้สาระสำคัญตามวัตถุประสงค์

2) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การจดบันทึกและการบันทึกเสียงถอดความแล้ววิเคราะห์เพื่อประมวลให้ได้สาระสำคัญที่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์

3) นำบทวิเคราะห์ทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์และเรียบเรียงประเด็นต่างๆ ที่เสนอไว้ในสารบัญ

4) เรียบเรียงและจัดลำดับข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมชุมชนสันติสุขด้วยหลักพุทธธรรมที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูล

4.3 สรุป อภิปรายผล และแสดงข้อเสนอแนะ

4.4 จัดทำเป็นเล่มวิทยานิพนธ์ที่สมบูรณ์

5. ผลการการวิจัย

5.1 สภาพชุมชนตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ผลจากการศึกษาพบว่า จากการศึกษาสภาพชุมชนตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร และสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลหลักในเขตพื้นที่ตำบลขอนแก่น สรุปได้ดังนี้ ในอดีต ตำบลขอนแก่นขึ้นอยู่ในการปกครองของตำบลสังขะ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ จนถึงปี พ.ศ. 2514 ได้แยกการปกครองเป็นตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ จากคำบอกเล่าผู้ก่อตั้งตำบล คือ นาย

เทียม มณีรัตน์ กำนันคนแรกเล่าว่า ชาวส่วยได้อพยพมาจากนครจำปาศักดิ์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มาตั้งถิ่นฐานเป็นชุมชนหมู่บ้านเล็ก ๆ ชื่อ บ้านขอนแก่น ประชาชนในเขตตำบลจึงใช้ภาษาส่วยเป็นส่วนใหญ่ มาจนถึงปัจจุบันนี้

5.2 แนวคิดเรื่องชุมชนสันติสุขตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาท ผลจากการศึกษาพบว่า พระพุทธศาสนาเถรวาท ประกอบด้วย 1) แนวคิดเรื่องชุมชนสันติสุขตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาทสันติสุข หมายถึง ความสุขที่มีลักษณะแห่งความเจียบ ความสะดวก ความเย็นใจโดยที่สุขมีหลายระดับ สุขของชาวบ้านอันเกิดจากคาม สุขจากการบวชอันปลอดโปร่งจากคาม สุขทางกาย สุขทางใจ ความระงับดับไป แห่งกิเลสที่เป็นเหตุให้เกิดความร้าวร้อนวุ่นวุ่น มัว ความสงบระงับ สงบกาย สงบใจ เป็นความสุขที่เกิดจากภาวะแห่งความสงบ 2) หลักพุทธธรรมสำหรับสร้างสังคมสันติสุข ได้แก่ สาราณียธรรม ศีล 5 สังคหวัตถุ 4 และ 3) หลักพุทธธรรมอื่น เช่น พรหมวิหาร สามัคคีธรรม มัชฌิมาปฏิปทา

5.3 แนวทางส่งเสริมชุมชนสันติสุขด้วยหลักพุทธธรรมในตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ จากการศึกษาพบว่า ชุมชนตำบลขอนแก่นมีการบูรณาการวิธีการเพื่อไปสู่สันติภาพของพระพุทธศาสนา วิธีการเพื่อไปสู่สันติภาพของพระพุทธศาสนาที่สำคัญที่สามารถเป็นไปเพื่อไปสู่สันติภาพของพระพุทธศาสนา ตามแนวหลักพุทธธรรมสำหรับสร้างสังคมสันติสุขโดยใช้หลักศีล 5 เป็นแนวทางในการสร้างชุมชนสันติสุข กล่าวคือ 1) ด้านกายภาพ คือการบริหารจัดการกฎกติกาของชุมชนให้เป็นระบบและมีความเข้าแข็ง 2) ด้านพฤติกรรม คือการเน้นย้ำให้ชุมชนรักษาศีลห้าอย่างเคร่งครัดทำให้เป็นวัฒนธรรมของชุมชน 3) ด้านจิตใจ คือมีผู้นำทางจิตวิญญาณที่เป็นต้นแบบให้ประพติปฏิบัติตัวอย่างสบายใจและเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางด้านจิตใจของชุมชน

6. อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลครั้งนี้ผู้วิจัยจะได้นำประเด็นที่น่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

6.1 สภาพชุมชนตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ผลจากการศึกษาพบว่า สภาพชุมชนตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ประชาชนในตำบลขอนแก่นส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา ในอดีตที่ผ่านมาหมู่บ้านขอนแก่นได้ขึ้นอยู่ในการปกครองของตำบลสังขะ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งมีนายแหม แหมทองและญาติพี่น้องอพยพมาจากนครจำปาศักดิ์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตั้งถิ่นฐานเป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ ตั้งชื่อหมู่บ้านว่า “ขอนแก่น” ซึ่งเป็นชื่อหมู่บ้านเดิมที่ขึ้นกับนครจำปาศักดิ์ โดยให้ นายแหม แหมทอง เป็นหัวหน้าหมู่บ้านเป็นต้นมา และเมื่อ พ.ศ. 2514 ได้แยกออกมาจากตำบลสังขะ ซึ่งมีนายเทียม มณีรัตน์ เป็นกำนันคนแรกท่านเล่าว่า ชาวส่วยได้อพยพมาจากนครจำปาศักดิ์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมาก่อตั้งเป็นหมู่บ้านขอนแก่น ชาวชุมชนใช้ภาษาส่วยในการสื่อสารเป็นส่วนใหญ่จนถึงปัจจุบัน จึงตั้งชื่อตำบลตามบ้านที่กำนันอาศัยอยู่ คือ ตำบลขอนแก่น ที่เป็นเช่นนี้เพราะเป็นการขยายเผ่าพันธุ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในยุคนั้น ซึ่งอพยพ

เดินทางไปเรื่อยจนถึงถิ่นฐานที่ตนจะสร้างหลักปักฐานเพื่อความเจริญงอกงามของเผ่าพันธุ์ตน สะท้อนถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมของคนอีสานใต้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิลาส โพธิสาร (2548: ก) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การปรับตัวของชาวกูยในบริบทพหุวัฒนธรรมในเขตอีสานใต้” รายงานการวิจัยพบว่า พื้นที่เขตอีสานใต้มีความหลากหลายทางกลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์กูย เขมร ถิ่นไทย(ไทยเขมร) ไทยโคราช ไทยจีน และแขก ปาทาน(ชาวปากีสถาน) ส่วนกลุ่มชาติพันธุ์กูยเป็นกลุ่มที่น่าสนใจเพราะได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานไม่น้อยกว่า 300 ปี และอาศัยอยู่หนาแน่นในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ ศรีสะเกษ และบุรีรัมย์ คุณลักษณะทั่วไป ได้แก่ การทำนา ทำไร่ ทอผ้า เลี้ยงสัตว์ และหาของป่า พยายามเรียนรู้บริบทรอบตัว เช่น ความสัมพันธ์กับระบบนิเวศและกลุ่มชาติพันธุ์ข้างเคียง อัตลักษณ์เด่นของชาวกูยในช่วงหลักสงครามโลกครั้งที่สอง พบว่า พอใจกับการยึดเหนี่ยวทางจิตใจระบบนิเวศกับอำนาจเหนือธรรมชาติ สร้างพิธีกรรมให้เป็นรูปธรรมความเชื่อสูงเกี่ยวกับผีบรรพบุรุษผสมผสานกับวัฒนธรรมพุทธและพราหมณ์ให้เป็นรูปแบบของชาวกูย เช่น ผีปู่ตา ในยุคโลกาภิวัตน์ได้เกิดการไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารและวัฒนธรรมจากภายนอกเข้าสู่ชุมชนอย่างรวดเร็ว ชาวกูยต้องเผชิญกับกระแสจากภายนอกเข้ามาครอบงำจากอำนาจรัฐและทุนนิยมส่งผลกระทบต่อ การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของชีวิต และการดำรงรักษาความเป็นชุมชนและรัฐชาติ ลักษณะบริบทของการปรับตัวได้แก่ ความสัมพันธ์กับระบบนิเวศ สังคมวัฒนธรรม เศรษฐกิจ ความเชื่อ ศาสนาและการแต่งกายให้ใกล้เคียงกับสังคมสมัยใหม่

6.2 แนวคิดเรื่องชุมชนสันติสุขตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาท ผลจากการศึกษาพบว่า แนวคิดเรื่องชุมชนสันติสุขตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาท ประกอบด้วย 1) แนวคิดเรื่องชุมชนสันติสุขตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาทสันติสุข หมายถึง ความสุขที่มีลักษณะแห่งความเยิบ ความสะอาด ความเย็นใจโดยที่สุขมีหลายระดับ สุขของชาวบ้านอันเกิดจากกาม สุขจากการบวชอันปลอดโปร่งจากกาม สุขทางกาย สุขทางใจ ความระงับดับไป ห่างกิเลสที่เป็นเหตุให้เกิดความเร่าร้อน ว้าวุ่นขุ่นมัว ความสงบระงับ สงบกาย สงบใจ เป็นความสุขที่เกิดจากภาวะแห่งความสงบ 2) หลักพุทธธรรมสำหรับสร้างสังคมสันติสุข ได้แก่ สาราณียธรรม ศีล 5 สังคหวัตถุ 4 และ 3) หลักพุทธธรรมอื่น เช่น พรหมวิหาร สามัคคีธรรม มัชฌิมาปฏิปทา ที่เป็นเช่นนี้ เพราะหากชุมชนนำไปปฏิบัติจริงก็จักเป็นหลักธรรมที่สามารถสร้างชุมชนให้เกิดสันติสุขได้ สังคมย่อมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความเอื้อเฟื้อเอื้ออารีต่อกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นนทนา อังสุรังสี (2533: 212) ได้ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่านิยมและการปฏิบัติเกี่ยวกับเบญจศีลของชาวกูยในสังคมเมืองและชนบทที่อยู่ในและนอกโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง โดยศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์” สรุปความได้ว่า ประชากรส่วนใหญ่ใน 3 พื้นที่ ยังคงมีค่านิยมและปฏิบัติตามเบญจศีล สอดคล้องตามหลักทฤษฎี คือ มีความเห็นว่า เบญจศีล มีความสำคัญมากและบัญญัติไว้ให้ทุกคนปฏิบัติเพื่อความสงบสุขของสังคม และถือว่าการถือศีลนำไปสู่สุคติ พรั่งพร้อมด้วย

ทรัพย์และถึงความดับทุกข์ได้ ทั้งยังเห็นว่า เบญจศีลไม่ขัดกับสภาพสังคมปัจจุบัน การประกอบอาชีพ และการพัฒนาความเจริญของชาติ แต่ยังมีประชากรบางส่วนในพื้นที่ที่ทำการวิจัยมีค่านิยมและการปฏิบัติต่อเบญจศีลเบี่ยงเบน และเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากปัจจัย 3 ประการ คือ อาชีพ ความเจริญทางวัตถุและความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเขตเมือง ดังนั้น หมู่บ้านชนบทจะยังคงรักษาค่านิยมและการปฏิบัติต่อเบญจศีล ได้ถูกต้องมากกว่าหมู่บ้านแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ซึ่งมีความใกล้ชิดกับเขตเมืองมากกว่า

6.3 แนวทางส่งเสริมชุมชนสันติสุขด้วยหลักพุทธธรรมในตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ชุมชนตำบลขอนแก่น จากการศึกษาพบว่า ชุมชนตำบลขอนแก่นมีการบูรณาการวิธีการเพื่อไปสู่สันติภาพของพระพุทธศาสนา วิธีการเพื่อไปสู่สันติภาพของพระพุทธศาสนาที่สำคัญที่สามารถเป็นไปเพื่อไปสู่สันติภาพของพระพุทธศาสนา ตามแนวหลักพุทธธรรมสำหรับสร้างสังคมสันติสุข ได้แก่ สาราณียธรรม 6 ศีล 5 สังคหวัตถุ 4 และ หลักพุทธธรรมอื่น เช่น พรหมวิหาร สามัคคีธรรม มัชฌิมาปฏิปทา เป็นเหตุนำไปสู่รูปแบบการสร้างชุมชนสันติสุขได้ตามหลักทางพระพุทธศาสนา สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูปลัดจรรย์พันธ์ กิตติภาโร (บุญกาญจน์) (2560: ก) ได้ศึกษาเรื่อง “รูปแบบการสร้างสันติสุขของชุมชนตามหลักพระพุทธศาสนาในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” ผลจากการศึกษา พบว่า... 2) ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างสันติสุขของชุมชนในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วยหลักการที่สำคัญ 3 ประการ คือ หลักพุทธธรรม ได้แก่ (1) หลักพรหมวิหาร 4 เช่น หลักเมตตา หมายถึงคนในชุมชนต้องอยู่ด้วยความมีเมตตา หลักกรุณา หมายถึงคนในชุมชนต้องประกอบด้วยเมตตาธรรม หลักมุทิตา หมายถึงคนในชุมชนต้องแสดงมุทิตาจิตต่อเพื่อนร่วมสังคม หลักอุเบกขา หมายถึง คนในชุมชนต้องใช้หลักอุเบกขาในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม (2) ภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง การใช้ภูมิปัญญาได้การเคารพผู้ใหญ่ การเข้าวัดในวันพระเพื่อฝึกตนให้อยู่คุณงามความดี และ (3) หลักกฎหมาย สังคมใดก็ตามหากอยู่ด้วยการเคารพกฎหมาย สังคมนั้นย่อมเกิดสันติสุข 3) รูปแบบการสร้างสันติของชุมชนในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี สามารถอธิบายได้ดังนี้ ชุมชนบางกรวยเป็นชุมชนที่อาศัยอยู่ริมคลองบางกอกน้อยมาแต่เดิม ตลอดระยะทางที่ใช้ในสัญจรในอดีตนั้นเป็นทางน้ำ และผู้คนมักสร้างวัดเพื่อใช้ในการประกอบศาสนกิจของพระภิกษุและเป็นที่แสวงบุญของคนในชุมชน ดังนั้น ชุมชนบางกรวยจึงเป็นชุมชนที่ฝึกฝนในพุทธธรรม ดังจะเห็นได้จากมีการเข้าวัดฟังธรรมในวันพระ มีการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับวัดอยู่เป็นประจำทำให้ผู้คนอาศัยอยู่ในชุมชนบางกรวยใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันอย่างสันติสุข ข้อเสนอแนะ คือ ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนที่ก่อให้เกิดสันติสุขอย่างต่อเนื่อง โดยการกำหนดเป็นนโยบายอย่างชัดเจน จึงจะทำให้ชุมชนเกิดสันติสุขอย่างยั่งยืนต่อไป

7. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางส่งเสริมชุมชนสันติสุขด้วยหลักพุทธธรรมในตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์” ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ควรกำหนดเป็นนโยบายเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ดังต่อไปนี้

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. องค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์การบริหารส่วนตำบล ควรกำหนดเป็นนโยบาย และแผนพัฒนาด้านการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการแผ่นดิน
2. รัฐบาลควรมีนโยบายให้ผู้นำชุมชน และพระสงฆ์ จัดกิจกรรมร่วมกันบ่อยๆ ตามโอกาส ในการรักษาศีล การอบรมจิตภาวนา การอบรมปัญญา และให้หน่วยงานของรัฐมีแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยยึดหลักการปฏิบัติธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ
3. ควรจัดทำแผนการบริหารงานในองค์การบริหารส่วนตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ โดยการนำหลักวิถีพุทธมาเป็นแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาบุคลากรทั้งด้านความรู้ และความประพฤติพร้อมบูรณาการแบบยั่งยืน
4. ควรจัดทำแผนการวัดและประเมินผลโครงการที่นำไปปฏิบัติสม่ำเสมอ เพื่อให้บุคลากร ในองค์กรเกิดความกระตือรือร้น ในการปฏิบัติงานตามแผนแนวทางการบริหารจัดการ องค์กรว่ามีประสิทธิผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาที่วางไว้มากน้อยเพียงไร

7.2 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ

จากการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ ควรนำไปปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ดังต่อไปนี้

1. ผู้นำชุมชนควรมีการจัดฝึกอบรมแก่ชาวบ้านด้านคุณธรรมจริยธรรมและศีลธรรม ภายใต้แนวคิดของการอยู่ร่วมกันอย่างผาสุกเพื่อเพิ่มศักยภาพของคนในชุมชน
2. ผู้นำชุมชนควรจัดให้มีโครงการสร้างเสริมรายได้แก่ชุมชน เพื่อเป็นอาชีพเสริมที่สร้างรายได้แก่ชาวบ้าน เช่น โครงการเศรษฐกิจพอเพียง โครงการเลี้ยงจิ้งหรีด โครงการเลี้ยงกบ เป็นต้น ชาวบ้านจะได้มีงานทำมีกินมีใช้และมีความสุข

7.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

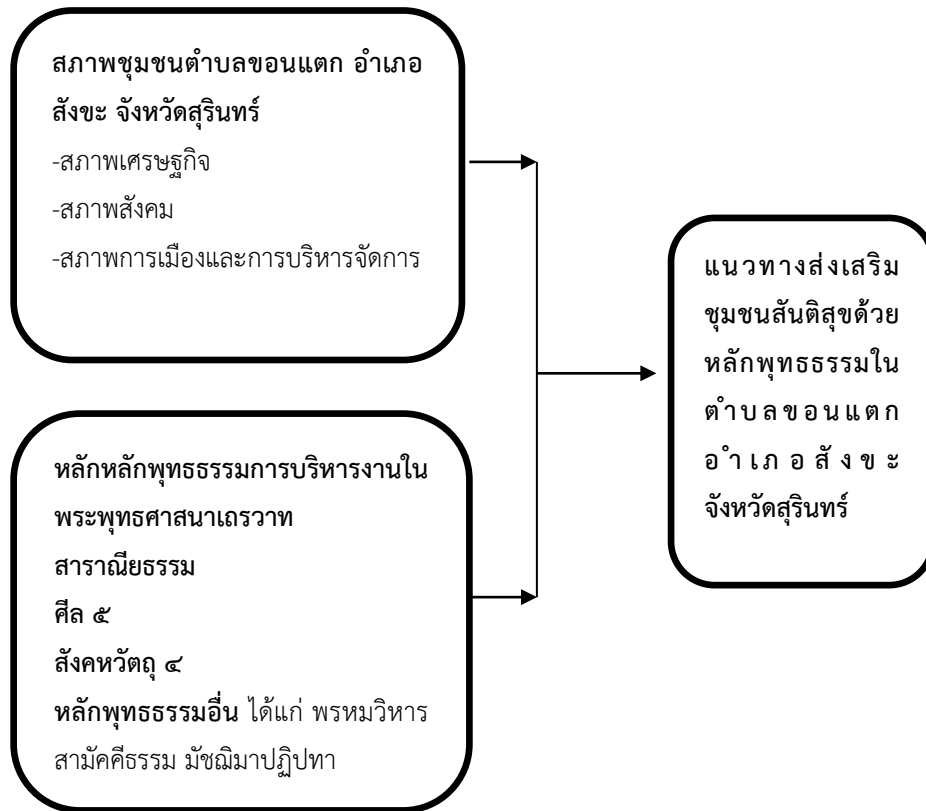
ผู้วิจัยเสนอแนะการดำเนินการวิจัยในลักษณะต่อไปนี้

1. ศึกษาเปรียบเทียบแนวการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมระหว่างองค์กร
2. ศึกษาแนวทางการส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานภาครัฐ
3. การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมกับสัมมาชีพชุมชน

8. องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยดังนี้

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- นนทนา อังสุรังสี. (2533). “การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่านิยมและการปฏิบัติเกี่ยวกับเบญจศีลของชาวพุทธในสังคมเมือง และชนบทที่อยู่ในและนอกโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองโดยศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์”. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พระครูปลัดจรรย์พันธ์ กิตติภาโร (บุญญาบุญจัน). (2560). “รูปแบบการสร้างสันติสุขของชุมชนตามหลักพระพุทธศาสนาในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการพัฒนาลัทธิ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร : บริษัทนานมีบุ๊คส์ จำกัด.

- วิลาส โปธิสาร. (2548). การปรับตัวของชาวกูยในบริบทพุทธวัฒนธรรมเขตอีสานใต้. *รายงานการวิจัย*.
ทุนอุดหนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติกระทรวงวัฒนธรรม.
องค์การบริหารส่วนตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์. (2565). *ประวัติและข้อมูลสภาพ*
ทั่วไป. (ออนไลน์). แหล่งที่มา: <https://shorturl.asia/cpPXd> (22 พฤศจิกายน 2565).